

До Научното жури, сформирано със
Заповед № Р33-4481 от 18.09.2017 г. на Рек-
тора на ПУ „Паисий Хилендарски“

Относно Защита на дисертационния
труд на проф. д-р Георги Петров Пенчев от
Юридическия факултет на Пловдивския
университет „Паисий Хилендарски“ за при-
добиване на научната степен „доктор на нау-
ките“

СТАНОВИЩЕ

**от проф. д-р Иван Тодоров Тодоров – Юридически факултет на
Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“**

относно дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на
науките“ в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни
науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научната специалност
„Административно право и административен процес“, с

Автор: проф. д-р Георги Петров Пенчев – Пловдивски университет „Па-
исий Хилендарски“, на

Тема: „Принципи на българското екологично право“

Уважаеми членове на научното жури,

Определен съм за член на научното жури за осигуряване на процедура за
защита на дисертационен труд на тема „Принципи на българското екологич-
но право“ за придобиване на научната степен „доктор на науките“ на ПУ в
област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, про-
фесионално направление 3.6. „Право“, научната специалност „Администра-
тивно право и административен процес“ със Заповед № Р33-4481 от
18.09.2017 г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.
Автор на дисертационния труд е проф. д-р Георги Петров Пенчев от катедра
„Теория и история на правото“ към Юридическия факултет (ЮФ) на ПУ.
Предоставям на Вашето внимание становището си на основание чл. 13, ал. 2
от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАС-
РБ - ДВ, бр. 38 от 2010 г., изм. и доп.), чл. 41, ал. 1 от Правилника за прила-
гане на Закона за развитието на академичния състав в Република България,
приет с ПМС № 202 от 10.09.2010 г. (ППЗРАСРБ - ДВ, бр. 75 от 2010 г., изм.
и доп.) и чл. 47, ал. 1 от Правилника за развитието на академичния състав на
Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (ПРАСПУ) от 2011 г.

1. Общо представяне на процедурата и дисертанта.

Представеният от проф. д-р Г. Пенчев комплект материали на хартиен и електронен носител е в съответствие с чл. 45, ал. 4 от ПРАСПУ и включва следните документи: а) молба до Ректора на ПУ за откриване на процедурата от 12.07.2017 г.; б) автобиография по европейски формат; в) протокол от предварителното обсъждане на проекта на дисертационния труд в катедра „Публичноправни науки“ на ЮФ, проведено на 05.05.2017 г.; г) автореферат; д) списък на публикациите по темата на дисертационния труд, включващ 1 монография и 7 статии; е) дисертационен труд в обем на 370 с.; ж) справка за спазване на специфичните изисквания на ЮФ при ПУ от 26.03.2017 г.; з) декларация за оригиналност и достоверност на резултатите в научната продукция и приложените документи от 30.06.2017 г.; и) копия на публикациите по темата на дисертацията; й) нотариално заверено копие от дипломата за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ № 19910 от 16.03.1990 г.; к) други материали, удостоверяващи интересите в съответната научна област, включващи общ списък на публикациите на проф. д-р Г. Пенчев за периода 1982 – 2017 г.; л) декларация за оригиналност на дисертационния труд от 30.06.2017 г., приложена към текста на дисертацията.

Проф. д-р Г. Пенчев понастоящем е преподавател по учебните дисциплини „Екологично право: обща част“ и „Екологично право: специална част“ в ЮФ на ПУ. В 1990 г. успешно защитава дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на тема „Имуществена отговорност за замърсяване на водите в НР България“. Съответно в 1999 г. заема академичната длъжност „доцент“, а в 2009 г. – „професор“ по научната специалност „Природозащитно право“ в ЮФ на ПУ. Приложеният за процедурата „Общ списък на публикациите за периода 1982 – 2017 г.“, включващ 9 книги и около 200 статии, студии и научни доклади, удостоверява, според мен, проявата на трайни интереси на дисертанта към проблематиката на правната защита на околната среда.

2. Съществено значение на труда за развитието на екологичното право в днешно време.

Актуалността на тематиката на дисертационния труд на проф. д-р Г. Пенчев е обусловена от две групи обстоятелства. От една страна, свидетели сме понастоящем на нарастване на антропогенното въздействие върху околната среда и свързаните с него неблагоприятни последици, като изменение на климата, замърсяване на околната среда, нерационално природоползване и др. От друга страна, теоретичната значимост на проблематиката за принципите на правото смятам за безспорна както за общата теория на правото, така и за всеки правен отрасъл, особено в контекста на дискуссионния характер на юридическата природа на тези принципи. Това е видно и от конкретните задачи, които си е поставил авторът в дисертационния му труд (с. 6), а именно:

а) разкриване на юридическата природа на принципите на правото в светлината на общата теория на правото, екологичното право и други отрасли на правната ни система; б) разглеждане и анализ на научните тези относно правната същност на принципите на правото и обосноваване на авторско становище по тях в контекста на позитивното право; в) формулиране на авторска дефиниция на понятието „принципи на правото“, респ. „принципи на екологичното право“ в контекста на становищата на отделните автори в правната доктрина у нас и в чужбина; г) анализ на принципите на екологичното право на Европейския съюз (ЕС), както и на международните многостранни договори с участието на Република България (РБ) с оглед на влиянието им върху българското екологично право; д) анализиране на съотношението между държавната екологична политика и принципите екологичното право; е) анализ на общоотрасловите принципи на екологичното право на РБ; ж) анализ на подотрасловите принципи на екологичното право на РБ.

3. Равнище на аналитичност.

Проф. Пенчев познава на изключително високо равнище състоянието на научните изследвания, законодателството и съдебната практика по разглежданата проблематика. Неговите изводи и констатации, както и многобройните му предложения за усъвършенстване на съответната правна уредба са показател и за много доброто равнище на творческото авторско оценяване на тази проблематика.

4. Методика.

В дисертацията си авторът си служи главно с историтоправния и сравнителноправния методи на научно изследване, но е използвал и някои частнонаучни методи като нормативният, системният и формално-логичният. По мое мнение използването на тези методи позволява комплексното и последователно изясняване на съответните правни проблеми и дава възможност за научни констатации и изводи от разглежданата правна уредба, както и даване на предложения *de lege ferenda*.

5. Приноси и цялостна оценка на дисертационния труд.

„Принципи на българското екологично право“ е в обем на 370 стр. и в структурно отношение се състои от увод (с. 5 - 7), три глави подразделени всяка на 3 параграфа (с. 8 - 330), заключение (с. 331 - 334), библиография (с. 335 - 369), включваща общо 380 информационни ресурси, от които 303 на кирилица (на български и руски езици), 63 на латиница (на английски, френски, немски, испански и италиански езици) и 14 от Интернет, както и авторска декларация за оригиналност на труда (с. 370). Глава първа е посветена на общата характеристика на принципите на правото в правната доктрина (с. 8 - 172). В нея са анализирани някои по-общоприети, както и 9 дискуссионни на-

учни тези относно юридическата природа на принципите на правото, вкл. и екологоправната доктрина в тази насока. В глава втора (с. 173 - 276) вниманието е насочено към принципите на екологичното право на ЕС, както и на международното екологично право с оглед на участието на РБ в международните договори по опазване на околната среда. Детайлно са анализирани принципите на първичното и вторичното европейско екологично право, някои общотеоретични проблеми на международното екологично право, както и принципите на отделни международни многостранни договори в областта на опазване на околната среда с участието на РБ. Глава трета (с. 277 - 330) е посветена на принципите на екологичното право като отрасъл на правната система на РБ. В нея вниманието е насочено към характерните особености на принципите на екологичното право. Детайлно са анализирани изрично формулираните правни принципи в разпоредбите на нормативните актове на общото (общоотрасловото) и специалното българско екологично законодателство. Изложението в дисертацията оценявам като целенасочено и съдържателно. То се съпровожда с отделни сравнения и разграничения, обосноваване на изводи и предложения *de lege ferenda*. Необходимо е да се подчертае и обстоятелството, че в нашата правна литература понастоящем липсва цялостно и всестранно монографично или дисертационно изследване на разглежданата проблематика. Несъмнена е и достоверността на материала, върху който се градят приносите на дисертационния труд, които ще посоча по-нататък. Текстът на дисертацията отговаря на актуалното състояние на законодателството, международните договори и съдебната практика, анализирани от автора.

Научните приноси в дисертационния труд са от категорията „обогатяване на съществуващите знания“ и се градят не само върху проучването на доктрината относно принципите на правото, както и на законодателството, международните договори и съдебната практика по опазване на околната среда, но и на личните възгледи на автора за тяхната ефективност, съпроводени с редица собствени и оригинални изводи и съображения. Могат да бъдат изтъкнати следните конкретни научни, научно-приложни и практически приноси в дисертационния труд „Принципи на българското екологично право“:

1. много добър авторски анализ на доктриналните становища относно по-общоприетите белези и функции, както и на дискуссионните научни тези относно юридическата природа на принципите на правото (с. 8 - 148);

2. детайлно изследване на проблема за принципите на правото в екологоправната доктрина (с. 149 - 172);

3. формулиране на авторски дефиниции на понятията „принципи на правото“ (с. 147), „принципи на международното екологично право“ (с. 219) и „принципи на екологичното право“ (с. 279);

4. авторско обособяване на 7 специфични характерни белези на принципите на екологичното право като правен отрасъл (с. 279 - 288);

5. даване на редица авторски предложения *de lege ferenda* за усъвършенстване на екологичното законодателство, напр. за нова редакция на чл. 3 от Закона за опазване на околната среда от 2002 г. (с. 307 - 308), чл. 3 от Закона

за почвите от 2007 г. (с. 322 - 323) и чл. 8 от Закона за горите от 2011 г. (с. 320);

6. много добър анализ на някои решения на Върховния административен съд (с. 27 – 30 и 102), както и на Конституционния съд на РБ (с. 101 – 102 и 283 - 284), свързани с разглежданата проблематика;

7. заключението (с. 331 - 334) съдържа ценни за юридическата теория и практика по-общи изводи от разгледаните доктринални становища и правна уредба на опазването на околната среда на национално, европейско и международно равнище, съчетани с препоръки за нейното усъвършенстване.

6. Оценка на публикациите по дисертационния труд

Във връзка с темата на дисертационния труд са представени следните публикации: 1 монография („Принципи на българското екологично право“. София: Фондация „Граждани на Новата епоха“, 2017, 350 с.) и 7 статии, отпечатани в научни списания и сборници. Всички те отразяват в достатъчна степен и пълноценно съдържанието на дисертационния труд. Направените в тях авторски изводи, обобщения и предложения *de lege ferenda*, по мое мнение, имат безспорен принос, от една страна, за развитието на научната дискусия по разглежданата проблематика, а, от друга страна, за усъвършенстване на националната, европейската и международноправната уредба, свързана с принципите на екологичното право.

7. Критични забележки и препоръки.

Към представения за защита дисертационен труд могат да бъдат отправени някои критични бележки и препоръки, както следва:

1. Дисертантът можеше да се ориентира към формулирането на дефиниция само на понятието „принципи на правото“ с пояснение за нейната относимост както в общотеоретичен аспект, така и спрямо всеки отрасъл на правото на национално, европейско и международно равнище.

2. Би могло да се отдели повече място да разглеждане на съотношенията между принципите на Административното право и специфичните принципи на Екологичното право.

3. Полезно би било да се направи анализ на съотношението между принципите на екологичното право и възможното частично приложение на принципите от други правни отрасли – напр. гражданското право - в случаи на взаимодействие между двата отрасъла.

4. В чисто технически аспект ще е улеснение на някои места в труда да се дават пълните наименования на някои от по-малко известните нормативни актове, въпреки че на с. 3-4 е налице списък на използваните съкращения. Например може би щеше да е по-добре, на с. 9, абривиатурата (съкращението) „ЗООС“ да беше предшествана(о) от изписване на цялостното наименование на закона, а именно „Закон за опазване на околната среда“;

Изтъкнатите слабости обаче, по никакъв начин е омаловажават значимостта и полезността за юридическата теория и практика на предложения за защита дисертационен труд. Той е написан ясно, разбираемо, логично и се чете с интерес. С него се запълва една празнота в правната ни литература в разглежданата област. Посочените критични бележки и препоръки целят единствено да помогнат на автора в случай, че той реши да продължи творческите си усилия по тази проблематика.

8. Автореферат.

Представеният автореферат отразява пълноценно съдържанието на дисертационния труд, включително постигнатите в него научни, научно-приложни и практически резултати.

9. Възможности за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати.

Смятам, че многобройните предложения на автора за усъвършенстване на националната, европейската и международноправната уредба в областта на опазването на околната среда биха могли да се използват както в нормотворческата дейност на съответните компетентни органи, така и за развитието на съдебната практика в тази област.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Накрая, въз основа на изложеното по-горе:

1. Имам категоричното убеждение, че дисертационният труд „Принципи на българското екологично право“ съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря на изискванията на чл. 12, ал. 3 и 4 от ЗРАСРБ, чл. 37 от ППЗРАСРБ и чл. 44, ал. 1 от ПРАСПУ за получаване на научната степен „доктор на науките“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на Допълнителните критерии на ЮФ на ПУ за придобиване на научни степени и академични длъжности, приети в съответствие с ПРАСПУ от 2011 г., изм. Същевременно проф. д-р Георги Петров Пенчев отговаря на изискванията на чл. 12, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 35 от ППЗРАСРБ и чл. 42, ал. 1 от ПРАСПУ. Дисертационният му труд показва, че той притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност „Административно право и административен процес“ като демонстрира качества и умения за провеждане на научни изследвания с получаване на оригинални и значими приноси.

2. Въз основа на изложеното, на основание чл. 13, ал. 2 във вр. с чл. 10, ал. 1 от ЗРАСРБ, чл. 41, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 47, ал. 2 от ПРАСПУ, давам своята категорично положителна оценка за проведеното научно изследване,

представено от анализираниите по-горе дисертационен труд, автореферат, публикации и направени съществени приноси.

3. На това основание предлагам на Научното жури, сформирано със Заповед № РЗЗ-4481 от 18.09.2017 г. на Ректора на ПУ, на основание чл. 13, ал. 3 от ЗРАСРБ, чл. 42, ал. 2 от ППЗРАСРБ и чл. 48, ал. 2 от ПРАСПУ, да присъди научната степен „доктор на науките“ на проф. д-р Георги Петров Пенчев по област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6. „Право“, научната специалност „Административно право и административен процес“.

гр. София, 11.10.2017 г.

Изготвил становището:

(проф. д-р Иван Годоров)